

Høgskulen
på Vestlandet

BACHELOROPPGAVE

Mistanke om omsorgssvikt hos barn i barnehagen

Suspected child abuse of children in kindergarten

Kandidatnummer 350

Kandidatnummer 321

BLUBACH

Fakultet for lærerutdanning, kultur og idrett

Institutt for pedagogikk, religion og samfunnsfag

Veileder: Ruth Ingrid Skoglund

Innleveringsdato: 31.05.2021

Antall ord: 11839

Vi bekrefter at arbeidet er selvstendig utarbeidet, og at referanser/kildehenvisninger til alle kilder som er brukt i arbeidet er oppgitt, jf. Forskrift om studium og eksamen ved Høgskulen på Vestlandet, § 12-1.

Forord

Denne bacheloroppgaven har vi skrevet som en avsluttende tekst etter tre år på barnehagelærerutdanningen ved Høgskulen på Vestlandet. Det har vært en lærerik, krevende og spennende prosess å skrive oppgaven. Vi har tilegnet oss mye kunnskap som vi er glade for at vi kan ta med oss videre ut i arbeidslivet. I arbeidet med oppgaven vil vi spesielt gi en stor takk til vår veileder Ruth Ingrid som har gitt oss god veiledning underveis i skriveprosessen. Vi ønsker også å takke de tre informantene som var villig til å stille til intervju i en ellers hektisk barnehagehverdag, vi hadde aldri klart å skrive denne oppgaven om det ikke var for dere. Til slutt ønsker vi å takke Bjørnar og Christine for god hjelp, gode ord og tålmodighet, samt ønsker vi å takke hverandre for et godt samarbeid gjennom hele prosessen.

Abstract

This study evaluates how kindergarten teachers approach the subject of suspected child neglect and which signs of neglect are enough to raise suspicion. This subject matter is interesting for the authors as it is an important and prevalent issue most, if not all, kindergarten teachers will have to deal with at some stage in their careers. Both established theories and working practice are discussed and analysed in this paper. In order to research actual working practice, a sample of three kindergarten teachers were interviewed regarding signals of neglect and suspected child neglect. Interpretation and analysis of the interviews are based on theories and research outlined earlier in the paper. The study reveals that, according to the small sample interviewed, working practice corresponds well with established theories. However, consensus among the sample is that more education regarding signals of child neglect and child neglect is required. Finally, the paper ends with a summary of the findings.

Innholdsfortegnelse

Forord	1
Abstract	1
1.0 Innledning.....	1
1.1 Begrunnelse for valg av tema.....	1
1.2 Problemstilling	2
1.3 Sentrale begreper.....	3
1.4 Oppgavens Oppbygning.....	3
2.0 Teori	4
2.1 Hva er omsorgssvikt.....	4
2.2 Ulike typer omsorgssvikt	5
2.2.1 Vanskjøtsel	5
2.2.2 Fysiske Overgrep	6
2.2.3 Psykiske Overgrep.....	7
2.2.4 Seksuelle Overgrep.....	7
2.3 Tegn og signal som kan gi grunn til mistanke	8
2.4 Arbeidsmetoder	10
2.4.1 Barnehagelærerens kunnskap	10
2.4.2 Observasjon	11
2.4.3 Samarbeid i personalgruppen	11
2.4.4 Samarbeid med eksterne instanser.....	12
2.4.5 Foreldresamarbeid	12
3.0 Metode.....	14
3.1 Kvalitativ Metode	14
3.2 Kvalitativt forskningsintervju	15
3.3 Utvalg.....	16
3.4 Transkribering og analyse.....	17

3.5 Etske Retningslinjer	18
3.6 Metodekritikk.....	19
4.0 Funn og Drøfting	21
4.1 Omsorgssviktbegrepet.....	21
4.2 Erfaring med omsorgssvikt	22
4.3 Bevissthet om tegn og signaler barn gir fra seg	24
4.4 Arbeidsmetoder	26
4.4.1 Hva gjør den enkelte barnehagelærer ved mistanke om omsorgssvikt.....	26
4.4.2 Samarbeid i personalgruppen	27
4.4.3 Samarbeid med eksterne instanser	28
4.4.3 Foreldresamarbeid	28
5.0 Avslutning	30
Litteratur	32
Vedlegg 1, Godkjenning NSD.....	35
Vedlegg 2, Informasjonsskriv og Samtykkeskjema	37
Vedlegg 3, Intervjuguide	41

1.0 Innledning

I Norge er omtrent 92,2% av alle barn under seks år flere timer i barnehagen hver dag (SSB, 2020). Blant disse barna finner vi også de som blir utsatt for ulike former for omsorgssvikt. De som møter disse barna hver dag er de ansatte som jobber i barnehagen. Dette gjør dem til en viktig bidragsyter i arbeidet med å fange opp barn som ikke har det så bra hjemme. Til tross for de voksnes daglige møter og samhandlinger med barn i barnehagen, viser det seg at det er en prosentvis lav andel av bekymringsmeldinger som kommer til barnevernet, som er sendt fra barnehager. Dette til tross for at mange ansatte har utvist bekymring for enkelte barns omsorgssituasjon (Bratterud og Emilsen, 2020, s. 33).

I denne bacheloroppgaven ønsker vi å undersøke hvordan den enkelte barnehagelærer arbeider når de får en mistanke om omsorgssvikt overfor barn i barnehagen. Vi ønsker også å undersøke hvilke signaler det er som skaper mistanke hos barnehageansatte.

1.1 Begrunnelse for valg av tema

Vi har valgt å skrive om mistanke om omsorgssvikt hos barn i barnehagen da det er et dagsaktuelt tema og noe som engasjerer oss. Da vi begynte på studiet hadde vi lite erfaring med barn som er utsatt for omsorgssvikt, men i løpet av studietiden har vi fått dypere innsikt om hva temaet innebærer og hvordan vi som barnehagelærere kan bidra til å avdekke omsorgssvikt basert på tegn og signaler fra barna. Vår opplevelse gjennom praksisarbeid er at det er lite fokus på hvordan barnehagelærere faktisk arbeider når det oppstår mistanke om omsorgssvikt. Av den grunn ønsker vi å opparbeide oss mer kunnskap om praksis og rutiner for disse situasjonene, samt har vi et ønske om at denne bacheloroppgaven kan være med på å bevisstgjøre og hjelpe andre barnehagelærere i arbeidet med mistanke om omsorgssvikt.

Som ansatt i barnehagen har man et juridisk ansvar for å beskytte barna. Barn har egne rettigheter, og som barnehageansatt må en være bevisst på dette (Bratterud og Emilsen, 2020 s. 31). Barnehagen er en del av et større samfunn, og i velferdssamfunnet vi lever i har barnehagen en vesentlig funksjon. For å sikre kvaliteten i norske barnehager, og for å opprettholde dens samfunnsmandat, stilles det bestemte kriterier som standard. De bestemte kriteriene barnehagelærere og resten av personalet må forholde seg til er Rammeplanen og Barnehageloven. Barnehagens formål kommer frem i barnehageloven §1, (Bratterud og Emilsen, 2020, s.21). I formålsparagrafen står det «Barnehagen skal i samarbeid og forståelse

med hjemmet ivareta barnas behov for omsorg og lek, og fremme læring og danning som grunnlag for allsidig utvikling.» (Kunnskapsdepartementet, 2021, §1). I forhold til omsorgssvikt, står det i rammeplanen at personalet skal ha kunnskap om at barn kan være utsatt for omsorgssvikt, og de skal vite hvordan det kan forebygges og oppdages. Videre står det også at personalet i barnehagen skal kjenne til opplysningsplikten til barnevernet (Utdanningsdirektoratet, 2017, s. 11). Opplysningsplikt til barnevernet, som står skrevet i barnehageloven §46;

Jf. §46. A) “Enhver som utfører tjeneste eller arbeid etter denne loven, skal melde fra til barneverntjenesten når det er grunn til å tro at et barn blir eller vil bli mishandlet, utsatt for alvorlige mangler ved den daglige omsorgen eller annen omsorgssvikt” (Kunnskapsdepartementet, 2021).

Det vil si at alle som jobber i barnehage skal, uten hinder av taushetsplikten, melde fra til barneverntjenesten uten ugrunnet opphold, dersom de mistenker at et barn blir utsatt for omsorgssvikt (Kunnskapsdepartementet, 2021). Vi er interessert i at barna i barnehagen skal få en best mulig start på livet. Ifølge loven skal vi som barnehagelærere melde ifra når det er mistanke om omsorgssvikt. Barnets beste skal alltid komme først, i alle situasjoner, over alt (Barne- og familiedepartementet, 2021). I tillegg til de bestemte kriteriene, har vi barnekonvensjonen. Barnekonvensjonen blir brukt som et verdigrunnlag, som barnehagene bygger sin virksomhet på etter gitte bestemmelser. Barnehageansatte er av den grunn pliktige til å utforme en barnehagehverdag som bygger på denne konvensjonen (Emilsen og Stordal, 2012, i Emilsen og Bratterud, 2020, s. 26). «Barns rett til beskyttelse mot svik i omsorgen og alle former for vold og overgrep er nedfelt som prinsipp i Barnekonvensjonen, som bygger på menneskerettighetene.» (Emilsen og Bratterud, 2020, s.27).

Problemstillingen vår baserer seg på et ønske om mer kunnskap om hvordan barnehagelærere arbeider når det oppstår en mistanke om et barn er utsatt for omsorgssvikt.

1.2 Problemstilling

Problemstillingen for denne oppgaven er:

På hvilken måte arbeider den enkelte barnehagelærer når de får en mistanke om at et barn kan være utsatt for omsorgssvikt, og hvilke tegn og signaler er det som skaper mistanke?

1.3 Sentrale begreper

For å enklere forstå hva som menes med begrepene i problemstillingen vår, ønsker vi å avklare sentrale begreper.

Når vi skriver om omsorgssvikt, referer vi til Killén (a, 2017, s. 86), som skriver

«Omsorgssvikt handler om et bredt spekter av situasjoner, alt fra der omsorgen har vært «god nok», men det har oppstått kriser hvor de foresatte ikke har vært i stand til å prioritere barnet, til livssituasjoner hvor barnet lever med kronisk utrygghet og bekymring for det forutsigbare uforutsigbare».

Ved mistanke sikter vi til følelsesmessig og fysisk reaksjon på at «noe ikke stemmer» med barnet eller foreldrene, uten at man med sikkerhet vet hva det er (Emilsen og Bratterud, 2020, s. 141).

Når vi skriver om tegn og signaler i oppgaven referer vi til Lilleberg og Mohn-Rieber (2018, s.19-21) som skriver at barn som er utsatt for omsorgssvikt kan gi fra seg en rekke tegn og signaler i ulik grad. Med tegn og signaler mener vi atferd hos barn som avviker med kulturens normer, regler og forventninger (Lilleberg og Rieber-Mohn, 2018, s. 18).

1.4 Oppgavens Oppbygning

For å få et inntrykk av hvordan oppgaven kan se ut, har vi valgt å bruke Bergsland og Jæger (2014) og Dalland (2012) som utgangspunkt. Oppgaven vår består av en innledning, teoridel, metodedel, funn og drøfting, og en avslutning. I innledningen presenteres begrunnelse for valg av tema, oppgavens problemstilling og sentrale begreper, da dette vil være en forutsetning for videre lesing. I teoridelen vil vi trekke frem relevant faglitteratur og tidligere forskning innenfor temaet, som skal være til hjelp for å besvare problemstillingen vår. I metodedelen presenterer vi den kvalitative forskningstilnærmingen, som er metoden vi har valgt å benytte oss av. Vi valgte en kvalitativ forskningstilnærming for å komme i dybden på konkrete arbeidsmetoder og for å få en mer helhetlig forståelse på hvordan den enkelte barnehagelærer arbeider i praksis i slike situasjoner. I kapittelet om funn og drøfting legger vi frem våre funn fra de kvalitative intervjuene, med en fortløpende drøfting i lys av teori. Avslutningsvis kommer vi med en oppsummering av oppgaven og våre funn.

2.0 Teori

I følgende kapittel introduseres teorigrunnlaget forskningen vår er bygget på. Formålet i dette kapittelet er å presentere relevant faglitteratur og tidligere forskning innenfor temaet som senere skal brukes i drøftingen av datamaterialet vi har innhentet. Vi har valgt å bruke teori hentet fra pålitelige og relevante vitenskapelige kilder som omhandler temaet. Vi vil i første omgang definere begrepet omsorgssvikt, før vi gjør rede for ulike typer omsorgssvikt. Videre gjør vi rede for tegn og signaler som kan gi grunn til bekymring, etterfulgt av redegjørelsen for ulike arbeidsmetoder barnehagelærere kan bruke i arbeidet med mistanke om omsorgssvikt.

2.1 Hva er omsorgssvikt

Omsorgssvikt er et sammensatt begrep, per dags dato finnes ingen universell definisjon av begrepet. Barne-, ungdoms- og familiedepartementet (2018) beskriver omsorgssvikt som en varig fraværende evne eller vilje hos omsorgspersonene til å tilfredsstille barnets primære fysiske, emosjonelle, psykiske og/eller medisinske behov. Videre skriver Bufdir (2018) at omsorgssvikt ofte handler om et sammensatt bilde av ulike faktorer, der den manglende omsorgen kan påvirke barnets helse og utvikling. Kempe (1979) sin forståelse av omsorgssviktbegrepet er at omsorgspersonene forårsaker psykisk og/eller fysisk skade hos et barn, i den grad at deres fysiske og/eller psykiske helse og utvikling står i fare (b, Killén, 2017, s. 39).

Til tross for at det er et sammensatt begrep, finner vi en rekke fellestrekk i de nevnte beskrivelsene av omsorgssvikt. Det som viser seg å gå igjen er at omsorgen ikke har vært "god nok" over tid. Dette kan være situasjoner hvor det har oppstått kriser i hjemmet der omsorgspersonene ikke har kapasitet og overskudd til å ta vare på barnet, det kan dreie seg om situasjoner som skilsmisse, sykdom, død og lignende. Begrepet omfatter også situasjoner der barnet konstant lever med en utrygghet og bekymring i et stabilt ustabil hjem. Det kan her være snakk om vold i hjemmet, der forelder utøver vold mot forelder og/eller mot barn, samt seksuelt misbruk av barnet. I disse tilfellene er barnet i konstant alarmberedskap og vet at noe kommer til å skje, men vet ikke når det kommer til å skje.

2.2 Ulike typer omsorgssvikt

Det er et bredt spekter for hva omsorgssvikt kan omfatte, i litteraturen har en forsøkt å dele omsorgssvikt inn i flere underkategorier som sier noe om hva omsorgssvikt kan innebære. Killén (2017, s.58) skiller mellom fire former for omsorgssvikt; vanskjøtsel, fysiske, psykiske og/eller seksuelle overgrep. Det er sjeldent at barn som er utsatt for omsorgssvikt bare blir utsatt for én av formene for omsorgssvikt. De ulike formene for omsorgssvikt kan forekomme uavhengig av hverandre, men det viser seg at det oftest forekommer en kombinasjon av flere former for omsorgssvikt, da spesielt når omsorgssvikten skjer i hjemmet (b, Killén, 2017, s. 40). Videre i oppgaven skal vi utdype nærmere hva de ulike typene omsorgssvikt er, og handler om.

2.2.1 Vanskjøtsel

Når barns fysiske, sosiale, kognitive eller emosjonelle behov ikke blir dekket, kaller vi det vanskjøtsel. Barn som er utsatt for vanskjøtsel har foreldre som ikke er følelsesmessig tilgjengelig, og de bærer preg av lite følelsesmessig engasjement hos barnet (b, Killén, 2017, s. 40). Barn som lukter vondt, ikke får nok mat, har alvorlige bleieutslett, er underernært, ligger timevis uten å bli tatt opp, eller er dårlig stelt er noen tegn på vanskjøtsel. Men det finnes også barn som tilsynelatende har det bra og som er vanskelig å oppdage, hvor de har alltid rene klær, lukter godt – deres ernæringsmessige, sosiale og materielle behov blir dekket, men barnets følelsesmessige behov uteblir (b, Killén, 2017, s. 43).

I noen tilfeller kan vanskjøtsel være mindre åpenbar, der barnet får mat og klær, men de får gjerne ikke tilstrekkelig og/eller riktig mat og klær. Barnets følelsesmessige behov blir ikke tilstrekkelig dekket av foreldrene, med andre ord blir barnet følelsesmessig underernært. Graden av vanskjøtsel kan variere fra en tid til en annen, i det ene øyeblikket kan barnet oppleve å bli sett og bli møtt med omsorg, mens i det andre øyeblikket blir det oversett og latt til seg selv igjen. Det som kan være med å påvirke dette er hvilken tilstand foreldrene er i. For eksempel om de har en god periode og har det bra med seg selv, vil det gjenspeile seg i omsorgen for barnet, da de gjerne har overskudd til å utvise omsorg (Killén, 2008, s.448).

Barn som blir utsatt for alvorlig vanskjøtsel kan blant annet stå overfor forsinket psykomotorisk utvikling og språkutvikling, samt manglende evne til å oppnå kontakt. Disse barna vil omsider slutte å gråte og uttrykke sine behov da de ikke mottar stimuli og respons

fra sine primære omsorgspersoner. På denne måten vil ikke barnet utvikle lyder, nettopp fordi ingen engasjerer seg i barnet og snakker med det. Dette kan igjen føre til forsinket språkutvikling, da lyder er forløperen til språket (Killén, 2008, s.447). I slike alvorlige tilfeller av vanskjøtsel blir barn innlagt på sykehus, eller plassert i et beredskapshjem eller fosterhjem. Dersom man er tidlig ute med hjelp, kan barnet komme seg ganske godt både fysisk og psykisk. Men jo lengre barnet må leve i et usunt miljø, desto vanskeligere kan det være for barnet å komme seg psykisk. Konsekvensen av omfattende langvarig vanskjøtsel er alvorlig. Til tross for at de fleste klarer seg fysisk, kan de psykiske skadene forbli resten av livet (b, Killén, 2017, s. 41-42). Nyere kunnskap viser at hjernen er avhengig av god kvalitet på den følelsesmessige omsorgen og foreldres samspill med barna. Det viser seg at alvorlig vanskjøtsel er den mest alvorlige formen for omsorgssvikt (b, Killén, 2017, s. 42).

2.2.2 Fysiske Overgrep

Barn som blir skadet med viten og vilje eller blir skadet grunnet manglende oppsyn, er barn som blir utsatt for fysisk overgrep (b, Killén, 2017, s. 44). Når vi snakker om fysiske overgrep, kan vi skille mellom mindre alvorlig og alvorlig fysisk overgrep. Mindre alvorlig overgrep går gjerne ut på at barnet har blitt kløpet, lugget og/eller slått med flat hånd. Mens ved alvorlig overgrep kan barnet ha blitt utsatt for slag med knyttneve eller gjenstander, juling eller spark, brenning, kvelning eller forsøk på drukning. Omtrent 1 av 5 unge har vært utsatt for overgrep i mindre alvorlig grad. Mens 1 av 20 har i løpet av oppveksten blitt utsatt for alvorlig vold (Folkehelseinstituttet, 2019). Blåmerker og brannår viser seg å være de mest vanlige tegnene på påført fysisk skade. Dersom blåmerkene ikke har synlige merker etter håndflater eller gjenstander, kan det være svært vanskelig å skille dem fra blåmerker som stammer fra lek da disse er nokså like. Blåmerkene kan være plassert på barnets rumpe, rygg, bein, armer, fingre, kinn og ansikt, og kan stamme fra slag med enten hånd eller en gjenstand, klyping, eller at barnet har blitt kastet rundt. Det som kan gi barnehagelærere en indikasjon på om skaden er påført, kommer an på plassering av blåmerkene, forklaringen om hvordan blåmerkene oppsto samt barnets alder (Killén, 2008, s. 448). Dersom et barn vokser opp i et hjem der det forekommer vold mellom voksne, vil det ha samme innvirkning som at barnet selv blir utsatt for direkte vold (Justis- og Beredskapsdepartementet, 2013, s. 13-14). Gjennom å oppleve, se eller høre at en av foreldrene blir slått, kan barnet oppleve volden. De kan på samme måte oppleve volden gjennom ødelagte møbler, blåmerker, skader og psykiske etterreaksjoner som forelderen har

fått som en konsekvens av volden den har blitt utsatt for (Justis- og Beredskapsdepartementet, 2013, s.27-28).

2.2.3 Psykiske Overgrep

Psykiske overgrep mot barn er muligens den formen for omsorgssvikt som er vanskeligst å definere. I korte trekk kan det defineres som:

“en kronisk holdning eller handling hos foreldre eller annen omsorgsgiver, som er ødeleggende for, eller forhindrer utviklingen av, et positivt selvbilde hos barnet. Barnet lever med en kronisk bekymring for om foreldrene vil være i stand til å ta vare på og beskytte barnet og seg selv” (b, Killén, 2017, s. 48).

Psykisk overgrep overfor barn omhandler omsorgspersoner som har en kronisk væremåte eller som på en måte som er ødeleggende for, eller hemmer barnets utvikling av et positivt selvbilde. De skadene barnet blir påført er ikke synlige, hverken for omverdenen eller barnet selv. Til tross for at sårene ikke er synlige, kan smerten og sårene være mer ødeleggende enn noen annen form for overgrep. Med tiden kan man oppdage tegn på påført psykisk skade og smerte hos et barn, som da vil gjøre det lettere for en årvåken barnehageansatt å oppdage overgrepene (a, Killén, 2017, s.69).

2.2.4 Seksuelle Overgrep

Seksuelle overgrep mot barn er når voksne engasjerer barn til en seksuell aktivitet som barnet ikke er emosjonelt, seksuelt eller utviklingsmessig moden for. Barna forstår ikke omfanget av de seksuelle aktivitetene, dermed er de heller ikke kapable til å gi samtykke til aktiviteten (a, Killén, 2017, s.80). Seksuelle aktiviteter mellom barn og voksen innledes svært forskjellig. Noen kan oppleve å bli truet eller presset til aktiviteten i form av belønning eller straff. Ofte blir den seksuelle handlingen presentert som en lek overfor barnet.

Overgrepspersonen presenterer ofte aktiviteten på en slik måte at barnet kan oppleve å føle seg heldig og spesiell som er utvalgt til å få lov å være med på denne “leken”. Men det er først når barnet får vite at leken er «hemmelig», at det kan forstå at noe er galt (a, Killén, 2017, s. 81). Det er viktig å presisere at også kvinner utsetter barn for seksuelle overgrep, selv om de fleste dokumenterte overgrep av seksuell handling er utført av menn (a, Killén, 2017, s. 81).

2.3 Tegn og signal som kan gi grunn til mistanke

Når det oppstår en bekymring, ligger det ofte konkrete mistanker i bunn. Selv om en ikke helt vet hvorfor bekymringen oppstår, er det i flere tilfeller mulig å plukke ut trekk ved omstendighetene rundt barnet, som samlet sett ligger til grunn for bekymringen. De vanligste indikatorene på at et barn blir utsatt for omsorgssvikt, er en negativ endring i adferden hos barnet uten at det ligger noe naturlig forklaring i grunn (Bufdir, 2018). Barn som blir utsatt for omsorgssvikt vil alltid på en eller annen måte finne en strategi for å overleve. Gray og Kempe (1976) har i sin undersøkelse, der de forsket på barn som ble utsatt for vanskjøtsel og/eller fysisk overgrep, funnet to overlevelsesstrategier hos barn; den utagerende og den overdrevent veltilpassede (Killén, 2008, s. 459).

Det utagerende barnet bærer preg av uro og konsentrasjonsvansker, det finner aldri roen i for eksempel leksituasjoner, matsituasjoner og fellesaktiviteter, og ender ofte opp med å ødelegge for de andre barna. Det skal svært lite til før dette barnet blir sint, noe som kan skape frustrasjon og utfordringer for resten av barnegruppen, som igjen kan føre til dårlige relasjoner med andre barn. Det blir som en ond sirkel der dette barnet er syndebukken i gruppen både overfor barna og de voksne (Killén, 2008, s. 461). Det utagerende barnet kan også sees i sammenheng med barn som kommer i barnehagen med for eksempel kutt, blåmerker og fysiske skader, der foreldrenes forklaring er misvisende i forhold til barnets forklaring, eller hvor foreldrene bagatelliserer forklaringen på hvordan skaden har oppstått (Lilleberg og Rieber-Mohn, 2018, s. 20).

Det overdrevent veltilpassede barnet analyserer hele tiden de voksnes kroppsspråk og sinnstemning. Barnet er hele tiden på vakt, da de voksne kan gå fra å være glad og fornøyd, til å utvise blant annet sinne og truende atferd overfor barnet (Killén, 2008, s. 460). Dette er barn som "føler" på, og sjekker foreldrenes sinnstilstand når de for eksempel kommer og henter i barnehagen. Det kan virke som at barnet er avventende i kontakten med foreldrene. Ofte er det lite glede, fysisk kontakt og blick-kontakt mellom barnet og forelderen, og samspillet dem imellom kan virke påtvunget og kunstig (Lilleberg og Rieber-Mohn, 2018, s. 21). Barnet kjennetegnes ofte som en som befinner seg langt over det forventede funksjonsnivået for sin alder, både når det gjelder dets adferd og ferdigheter. Gray og Kempe har valgt å kategorisere denne gruppen i tre undergrupper. I den første gruppen finner vi barn som ofte er "enere" og presterer bra og er aktive. I den andre gruppen tar barna ofte på seg

rollen som omsorgsgiver, mens i den tredje gruppen finner vi de barna som er mer tilbaketrukkne, passive, føyelige og vaksomme i ekstreme situasjoner (Killén, 2008, s. 460-461). Disse barna oppleves gjerne som stille og sjenert, de smiler ofte til voksne, men sier ikke så mye. Barnet er enkel å ha med å gjøre og krever ikke noe særlig av de ansatte, nettopp derfor er det lett å glemme dette barnet fordi det er selvstendig og gjør slik det blir bedt om (Lilleberg og Rieber-Mohn, 2018, s.19).

Både Lilleberg og Rieber-Mohn (2018), samt en rapport utgitt av Folkehelseinstituttet (2018), viser at forsinket språkutvikling og lærevansker kan ha en sammenheng med omsorgssvikt. Dette gjelder barn som henger veldig etter i språket, og som lærer tregere enn de andre barna i barnegruppen, i tillegg sliter de med å gjøre seg forstått av barn på samme alder. Lekekodene er ofte krevende for disse barna, dermed sliter de med å henge med i leken. Den sosiale kompetansen som er vanlig for barnets alder, er ikke til stede (Lilleberg og Rieber-Mohn, 2018, s. 19-20). Samtidig viser en rapport utgitt av Helsedirektoratet (2018) at barn kan få en tilbakegang av allerede tillærte egenskaper. Barnet kan for eksempel ha en regresjon i språket og tilegne seg atferden til mindre barn. Voldsomme og brå endringer i barnets atferd er et signal om at det er noe som ikke stemmer, og dette er noe som bør vekke oppmerksomhet hos de voksne (Lilleberg og Rieber-Mohn, 2018, s. 21).

I rapporten fra FHI (2018) finner vi også at ufrivillig avføring kan ha en sammenheng med seksuelle overgrep, men det er viktig å påpeke at det ikke er uvanlig at barn som er tørre har uhell iblant. Store endringer som skilsmisser og det å få en lillesøster eller lillebror, kan ofte være en normalreaksjon som utløser dette. Samtidig kan det å tisse og/eller bæsje på seg være en normalreaksjon hos barn som blir utsatt for alvorlig omsorgssvikt, psykisk og fysisk vold (Lilleberg og Rieber-Mohn, 2018, s. 20). Barn som utsettes for seksuelle overgrep eller pornografi kan vise dette gjennom en seksualisert atferd. Gjennom språket og handlinger kan barnet ha en åpenbar seksualisert atferd som avviker fra det som er normalt for alderen. Barn som gnir seg mot knær, armlener, benker, som onanerer åpenlyst, som tar på seg selv eller forsøker å få andre barn til å ta på seg selv, eller ofte vasker kjønnsorganet, er eksempler på slike handlinger. Barnet kan ta på kjønnsorganene til de voksne, og forsøke å oppnå seksuelle handlinger med andre barn og voksne i barnehagen. Dette er handlinger barn ikke skal være eksponert for hjemme (Lilleberg og Rieber-Mohn, 2018, s. 20).

Videre er det et annet tegn som ofte kan tolkes feil fra voksnes side, men som bør vekke bekymring hos de ansatte. Dette gjelder klamrete barn som hele tiden oppsøker voksenkontakt, og som konstant vil være i nærheten av en voksen. Disse barna er også krevende å sosialisere inn i resten av barnegruppen (Lilleberg og Rieber-Mohn, 2018, s. 19). For barn er det utfordrende å sette ord på det som er vanskelig eller vondt for dem. Dermed kan det vonde gi utslag i kroppslige reaksjoner i form av vondt i magen eller hodet. Ofte har disse barna søvnproblemer og/eller mareritt, dette har også en sammenheng med at de er mye trøtt (Lilleberg og Rieber-Mohn, 2018, s. 20).

Lilleberg og Mohn-Rieber (2018) presiserer at en som barnehagelærer skal være forsiktig med å se etter «beviser», og at hovedfokuset bør heller ligge på å observere barnas adferd, samhandling og forklaringer.

2.4 Arbeidsmetoder

I dette delkapittelet vil vi trekke frem barnehagelærerens kunnskapsgrunnlag og ulike arbeidsmetoder som kan være hensiktsmessig å bruke i arbeidet med mistanke om omsorgssvikt. Vi vil se nærmere på arbeidsmetoden observasjon, samt undersøke hvordan samarbeid mellom personalet og eksterne instanser kan være nyttig.

2.4.1 Barnehagelærerens kunnskap

Når en mistanke om omsorgssvikt oppstår, kan det i mange tilfeller være vanskelig å vite hva en skal gjøre. Barnehagen og barnehagelærerens fokus skal alltid være barnets beste (Utdanningsdirektoratet, 2017). I barnehagesammenheng blir ofte begrepene kunnskap og kompetanse nevnt. Det er en viktig ressurs for barnehagen at personalet har faglig og personlig kompetanse som bidrar til en arena for omsorg, læring, lek og sosial utvikling (Kunnskapsdepartementet, 2009, s. 22). Gjennom utdanning og praksis har barnehagelærere opparbeidet seg god kunnskap om barns normalutvikling i aldersgruppen 1-5 år, samt kunnskap om hva som ikke er normalt (Claussen, 2010, s. 18). Personalet i barnehagen har gode muligheter for å iaktta og observere blant annet barns utvikling, fungering, motorikk, språk, sosial kompetanse og hygiene. I tillegg til kunnskaper om barns normalutvikling, har personalet behov for kompetanse om hvordan en kan arbeide når en mistanke om omsorgssvikt oppstår (Bratterud og Emilsen, 2020, s. 38). I en undersøkelse der studenter på barnehagelærerutdanningen ble spurt om hvor god undervisning de har fått om

temaet omsorgssvikt, viser det seg at 82 prosent svarer at de har fått en eller annen form for undervisning om temaet, mens 16 prosent svarer at de ikke har fått noe undervisning (Ruud, 2019). Undersøkelsen viser også at halvparten av studentene mener de har fått for lite undervisning, samt 65 prosent svarer at de er misfornøyde med undervisningen. Dette har ført til at hele 58 prosent svarer at de ikke har god nok kompetanse til å jobbe med temaet generelt i barnehagen (Ruud, 2019). For å kunne bidra til tidlig innsats, og for at barn som har behov for beskyttelse får hjelp, er kunnskap rundt omsorgssvikt nødvendig.

2.4.2 Observasjon

I barnehager i Norge blir observasjon som arbeidsmetode brukt i 94% av barnehager (Løkken og Søbstad, 2013, s. 61). Observasjon er et av de viktigste redskapene barnehagen har i arbeidet med å skape en meningsfylt hverdag for barna (Claussen, 2010, s. 61). Løkken og Søbstad (2013, s.13) definerer observasjon som oppmerksom iakttagelse, som gjerne består av tre deler: registrere, skrive og reflektere. Ansatte som jobber i barnehage observerer hele tiden, enten bevisst eller ubevisst. For å innhente informasjon om et barn som man mistenker blir utsatt for omsorgssvikt, er det avgjørende at observasjonen rettes mot et spesifikt tema eller problemstilling. I tillegg må man alltid ha generell kunnskap om barns normalutvikling som referanse, slik at en har en forutsetning til å kunne registrere det som er unormalt (Claussen, 2010, s. 64). Man kan altså ikke bare observere et eller annet som skjer. Ved å planlegge og arbeide systematisk får en kvalitetssikret observasjonsarbeidet, også kalt strukturert observasjon (Claussen, 2010, s. 62). Selv om en arbeider systematisk er det viktig at en er bevisst på at det alltid er en mulighet for at observasjoner og vurderinger ikke gir et fullstendig bilde av de faktiske forholdene (Claussen, 2010, s. 61).

2.4.3 Samarbeid i personalgruppen

Når en mistanke om at noe ikke er som det skal være oppstår, kan det være krevende å bære denne følelsen alene. Å ha evne til, samt å våge å sette ord på uroen en bærer på overfor et barn ved å fortrinnsvis snakke med pedagogisk leder eller styrer, er avgjørende for videre arbeid (Emilsen og Lehn, 2020, s. 141). I samtale med andre kan det være enklere å definere hva følelsen kommer av, og sammen kan en avgjøre om denne følelsen er alvorlig nok til å arbeide videre med (Emilsen og Lehn, 2020, s. 141). For å kunne gå videre i arbeidet må denne følelsen defineres, konkretiseres og kommuniseres, og det er avgjørende at den som opplever følelsen selv forstår hva som forårsaker denne følelsen, og at en skiller mellom

individuelle følelser og konkrete fakta (Emilsen og Lehn, 2020, s. 141). Barnehageansatte har ofte ulike utdanninger og erfaringer. I arbeidet med å konkretisere uroen kan en gjennom å snakke med de andre ansatte på avdelingen beskrive og tydeliggjøre hva en opplever og finne ut om også andre opplever den samme uroen for barnet. En åpner opp for at denne uroen kan fastsettes og tas tak i så raskt som mulig (Emilsen og Lehn, 2020, s. 141).

2.4.4 Samarbeid med eksterne instanser

Barnehagen har et stort nettverk rundt seg, og dermed står ikke de ansatte alene når en mistanke om omsorgssvikt oppstår. «Det er lovpålagt at det skal foregå samarbeid om barns beste med eksterne instanser» (Bratterud og Emilsen, 2020, s.52). En viktig samarbeidspartner for barnehagen når det gjelder mistanke om omsorgssvikt, er barneverntjenesten. Dersom en trenger råd eller veiledning i forbindelse med en sak eller mistanke, kan en som barnehagelærer kontakte barneverntjenesten i kommunen og drøfte saken anonymt sammen med dem (Bufdir, 2020). Samarbeidet med de eksterne instansene kan ha betydning for at personalet i barnehagen skal føle seg trygge og kompetente, som videre kan føre til at de melder fra om sine bekymringer til barneverntjenesten (Bratterud og Emilsen, 2020, s. 35).

2.4.5 Foreldresamarbeid

For å lykkes med barna er det viktig at vi også lykkes med foreldrene. Foreldre er som oftest barnas primære omsorgspersoner og er svært viktig for barna, og nettopp derfor er det nødvendig at personalet i barnehagen legger til rette for et godt foreldresamarbeid (Bratterud og Emilsen, 2012, s.127). Barnehagen skal «i samarbeid og forståelse med hjemmet» arbeide for barnet beste (Kunnskapsdepartementet, 2021). Det er barnehagens ansvar å hele tiden legge til rette for et godt foreldresamarbeid, og som barnehagelærer står vi i en posisjon der vår personlige kompetanse og profesjonalitet kan knyttes til et godt samarbeid. Det er viktig at personalet i barnehagen viser respekt og forståelse for de foresatte. Med slike holdninger kan det være lettere å ta opp de vanskelige samtalene, i tillegg til at risikoen for at foreldrene trekker seg unna er lavere (Glaser, 2018, s. 15). Når det oppstår mistanke og/eller bekymring for et barn er åpenhet med de foresatte er helt avgjørende. Det å skape en god dialog med foreldre, gjør at de får mulighet til å forklare og uttrykke sine tanker på en trygg måte, og barnehagen kan dele sine opplevelser og observasjoner om barnet i barnehagen (Bratterud og Emilsen, 2020, s. 127). Som barnehagelærer kan det å møte foreldre og barn med åpenhet og forståelse gjøre at foreldrene

føler seg godt hjulpet (b, Killén, 2017, s. 278). Er det snakk om mer alvorlig grunnlag til bekymring, kan det å gi foreldrene mulighet til å begynne å arbeide med problemene på et tidlig tidspunkt, forhindre at en situasjon utvikler seg til mer alvorlig omsorgssvikt (b, Killén, 2017, s. 276). Er det derimot snakk om mistanke om seksuelle overgrep eller andre kriminelle handlinger, gjelder ikke åpenhetsprinsippet angående bekymringen for de foresatte. I disse tilfellene skal barnehagelæreren sammen med styrer konsultere med kollegaer i barnevernet, og det er nødvendig å etablere et profesjonelt nettverk. Grunnen til at barnehagelærere gjør dette er for å vurdere grunnlaget for bekymringen og for å planlegge videre observasjon, undersøkelser, og (be)handlingsstrategier. I en vurdering av mistanke om alvorlig omsorgssvikt må barnehagelærere alltid tenke på barnets beste, og ta dette med i overveielsene om hvordan en skal gå videre (b, Killén, 2017, s. 278).

3.0 Metode

“En metode er en fremgangsmåte, et middel til å løse problemer og komme frem til ny kunnskap” (Dalland, 2012, s. 111). I dette kapittelet vil vi gjøre rede for hvilken metode vi har valgt å bruke. Videre begrunner vi ulike metodiske hensyn og valg vi har foretatt i alle faser av prosjektet for å svare på problemstillingen vår.

3.1 Kvalitativ Metode

For å svare på problemstillingen har vi valgt å bruke en kvalitativ tilnærming, med kvalitativt forskningsintervju som metode. Denne tilnærmingen gav oss god data og belyste problemstillingen vår på en faglig, interessant måte (Dalland, 2012, s. 111). Den kvalitative metoden har som hensikt å fange opp meninger og opplevelser som ikke lar seg tallfeste eller måle (Dalland, 2012, s. 111). I dette forskningsprosjektet søkte vi akkurat dette; erfaringer og opplevelse fra ansatte i barnehagen. Vi ønsket dybdekunnskap om hvordan barnehagelærere arbeider med mistanke om omsorgssvikt hos barn, samt hvilke tegn og signaler det er som skaper mistanke. Gjennom gode samtaler med barnehagelærere fikk vi mulighet til å innhente denne dybdekunnskapen.

Det blir satt stort fokus på fortolkningen og en viss førforståelse i den kvalitative metoden, da svarene ikke kan basere seg på fakta, men heller tolking ut fra hvilket perspektiv en ser på.

«Kvalitative metoder som intervju og observasjon vil også preges av forskerens personlighet» (Dalland, 2012, s. 114). Dalland (2012, s. 114-115) beskriver forskerne som et instrument, der forskernes evne til å oppnå kontakt med informantene vil ha mye å si. Vår rolle som forskere var av stor betydning, da det var opp til vår evne å ta imot svarene, for deretter å tolke hva informantene fortalte. Dalland (2012, s. 117) skriver også at når vi skal gjennomføre en undersøkelse, er normen at en skal være sin egen førforståelse bevisst. Dette kommer frem i både problemstillingen, spørsmålene vi valgte å stille informantene, samt hva vi tolket som interessante svar fra informantene. Vår førforståelse kommer også godt frem i teoridelen, da vi selv har valgt ut det vi mener er relevant teori for å svare på oppgaven. Dersom en ikke er bevisst på sin egen førforståelse i forkant av en undersøkelse, kan svarene blir påvirket av personlige meninger, noe som ikke er heldig (Dalland, 2012, s. 117).

3.2 Kvalitativt forskningsintervju

Vi valgte intervju som metode for å få mulighet til å få mer nyanserte svar på hvert av spørsmålene vi stilte. Dersom vi ønsket en dypere forklaring på noe, kunne vi spørre informanten om hun eller han kunne utdype. «Et intervju er bokstaveligalt et inter view, en utveksling av synspunkter og erfaringer som utvikler ny kunnskap» (Løkken og Søbstad, 2013, s. 104). Vi ønsket å øke kunnskapen om hvordan barnehagelærere arbeider når det oppstår mistanke om omsorgssvikt for barn, samt hvilke tegn og signaler som gav bekymring hos barnehagelærerne. I et kvalitativt forskningsintervju ønsker man å få frem informantens perspektiver innenfor et avgrenset tema. Målet er å synliggjøre informantens oppfatninger og perspektiver, samt deres erfaringer (Kvale og Brinkmann, 2015, s. 20). Vårt mål med intervjuene var å få et innblikk i informantenes individuelle erfaringer på problemstillingen vår. Løkken og Søbstad (2013) skriver blant annet at et forskningsintervju ofte går ut på å samle skildringer fra informantens daglige virke, som i denne sammenheng er barnehagelærer, og så er det opp til oss som forskere å tolke og formidle det som ble sagt (Løkken og Søbstad 2013, s.104). Det var viktig for oss å få frem at intervjuet ikke var noe form for test, men heller en samtale der vi ønsket å få innblikk i informantenes opplevelser og erfaringer (Kvale og Brinkmann, 2015, s. 20).

I forkant av selve intervjuet lagde vi en intervjuguide som vi brukte som et hjelpemiddel for å få datamateriale fra intervjuobjektet på en slik måte at vi kunne bruke funnene til å svare på oppgavens problemstilling. En intervjuguide er en slags ramme for samtalen som skal utspille seg. I intervjuguiden finner man spørsmål som intervjuer har tenkt ut på forhånd (Løkken og Søbstad, 2013, s. 108). Intervjuguiden (Vedlegg 3) som vi utformet ble sendt ut til informantene i forkant av intervjuet, og på denne måten fikk informanten et innblikk i hva som var tema for intervjuet, og kunne dermed være mer mottakelig for oppfølgingsspørsmål (Løkken og Søbstad, 2013, s. 108). Bergsland og Jæger (2014, s. 72) sier at på generell basis er det de åpne spørsmålene som gir mulighet for refleksjon, samt åpner det for at informanten kan dele sine erfaringer. Intervjuguiden ble utformet med tanke på at spørsmålene skulle være åpne. Spørsmålene var knyttet til problemstillingen, og under selve intervjuet la vi til rette for at det skulle være tid til å stille oppfølgingsspørsmål, samt tilpasset vi spørsmålsformuleringene til hver enkelt informant.

3.3 Utvalg

For å finne informanter til bacheloroppgaven sendte vi ut e-post med forespørsel om å delta i forskningsprosjektet vårt til barnehager hvor vi selv har vært i praksis i løpet studietiden, totalt fem forskjellige barnehager. I e-posten presenterte vi tema og problemstillingen vår, samt forklarte hva deltakelse i intervjuet ville innebære, og at vi ønsket å intervju barnehagelærere som hadde erfaring med temaet. I første omgang var responsen fraværende. Dermed sendte vi forespørsler via e-post til 26 tilfeldige barnehager vi fant på Bergen Kommune sine nettsider. Herfra fikk vi svar på e-post fra tre barnehagelærere fra ulike barnehager som ønsket å delta i forskningsprosjektet. I forkant av intervjuene fikk tilsendt intervjuguiden (Vedlegg 3), et informasjonsskriv og samtykkeskjema (Vedlegg 2) der de fikk mer informasjon om temaet, anonymisering og vårt ønske om å bruke lydopptaker under intervjuet. For å minske avstanden mellom oss som intervjuer og den som ble intervjuet, har vi valgt å bruke fiktive navn på informantene. Videre i oppgaven når vi omtaler informantene vil bruke navnene Vera, Gina og Nelly.

Vera

Mer enn fem års erfaring.

Gina

Fem års erfaring.

Nelly

Mer enn 5 års erfaring.

Gjennomføring av intervjuene foregikk på Teams grunnet Covid-19 situasjonen og smittevernstiltak. Vi satt i et lukket rom der en av oss skrev notater, mens den andre var ansvarlig for å intervju informantene. Før selve intervjuet fikk vi muntlig samtykke fra informantene for å ta lydopptak av intervjuet. Bergsland og Jæger legger frem at intervjuer må skape en atmosfære i en slik grad at informantene føler seg trygge nok til å fortelle om sine erfaringer og følelser (Bergsland og Jæger, 2014, s. 72). Dette kan til en viss grad være mer problematisk å få til gjennom en videosamtale enn om vi hadde gjennomført intervjuet ansikt til ansikt i samme rom. Til tross for dette var det viktig for oss å starte samtalen lett og ledig før vi startet med intervju spørsmål, slik at vi opparbeidet oss en viss relasjon. Gjennom selve intervjuet var vi hele tiden bevisst på kroppsspråket vårt. Selv om det ofte er informantene som

står for mesteparten av pratingen, er det viktig at vi som intervjuer gir en form for respons slik at informanten får en opplevelse av å bli hørt og sett. Informantene fikk selv bestemme tidspunktet for når intervjuene skulle skje, og hvert av intervjuene varte imellom 30 og 40 minutter. I etterkant av hvert intervju, ble transkriberingen av intervjuet sendt til deltaker. Der fikk hver deltaker anledning til å gi tilbakemelding dersom det var noe som skulle rettes på, og eventuelt tas bort. Vi fikk tilbakemelding på transkriberingen fra en av informantene. Informanten rettet på noen ord og uttrykk som var uklart i transkriberingen, noe som var til nytte for oss i etterkant.

3.4 Transkribering og analyse

Transkribering handler om å transformere det muntlige om til skriftlig tekst. Da vi transkriberte intervjuene, skrev vi ordrett ned det informantene sa. Vi skrev ned fyllord som for eksempel “ehm”, “hm”, “liksom” etc., samt ufullstendige setninger. Vi valgte å skrive på bokmål, til tross for informantenes dialekt. For å få til en god samtale der vi hele tiden hadde mulighet for å opprettholde øyekontakt med informanten, valgte vi å bruke lydopptaker. På den måten var vi ikke avhengig av å skrive ned svarene for å huske det som ble sagt. Vi valgte likevel å ta notater underveis, da dette kunne være til hjelp i analysefasen. I notatene som ble tatt underveis ble både ansiktsuttrykk, kroppsspråk og gestikuleringer notert, da dette er uttrykk vi ikke får med på en lydopptaker. Viktige og interessante svar som var av interesse med tanke på problemstillingen vår, ble også notert ned underveis i intervjuene.

Like etter hvert intervju, transkriberte vi intervjuet hver for oss. Dette for å kunne sammenligne og dobbeltsjekke at vi fikk med oss alt som ble sagt. Da den muntlige samtalen ble omgjort til en skriftlig tekst, fikk vi strukturert intervjuet slik at den ble bedre egnet for analyse (Kvale og Brinkmann, 2015, s. 206). Etter at transkriberingen ble gjennomført, kunne vi betrakte de transkriberte intervjuene som grunnleggende empiriske data til intervjuprosjektet (Kvale og Brinkmann, 2015, s. 204-205). I prosjektet vårt ble de transkriberte intervjuene dataen vår, og analysen tar utgangspunkt i transkripsjonene. Intervjuene utgjorde til sammen 26 sider med transkripsjoner, hvor ett av intervjuene utgjorde ti sider, mens de to andre utgjorde åtte sider.

Allerede i intervjuguiden lå grunnlaget for analysen; vi hadde våre tanker om hva vi ønsket å finne, dermed lagde vi spørsmål som kunne brukes til å svare på problemstillingen (Dalland, 2012, s. 178). I analysen ble innsamlet datamateriale bearbeidet for å få oversikt. Vi tok bort overflødig materiale som ikke var relevant for oppgaven. Da vi analyserte datamaterialet reduserte vi mengden materiale. Det ble dermed lettere å få orden og oversikt samt å trekke ut viktige og sammenlignbare funn. I hvert av intervjuene markerte vi det vi anså som interessante svar på spørsmålene vi stilte. Da vi hadde gått gjennom alle intervjuene, analyserte vi intervjuene på tvers. Der så vi etter svar som lignet på hverandre, svar som skilte seg ut, og svar der det kom frem noe interessant hos den ene, og noe annet interessant hos den andre. Det er viktig at materialet som er av betydning har en sammenheng med oppgavens problemstilling. Videre drøftet vi funnene våre opp mot allerede eksisterende teorier og forskning, samt problemstillingen for oppgaven, og fikk dermed mulighet til å drøfte og diskutere oss frem til mulige svar (Bergsland og Jæger, 2014, s. 81-82).

3.5 Etske Retningslinjer

Omsorgssvikt kan for mange være et vanskelig tema å snakke om, og som intervjuer hadde vi et etisk ansvar i behandlingen av personopplysninger. Det er særlig tre aspekter ved etisk ansvar som er viktige; informert samtykke, konfidensialitet og konsekvenser (Bergsland og Jæger, 2014, s. 83-85). Informert samtykke går ut på at vi som informasjonssøkere informerer informantene om intervjuets overordnede mål, frivilligheten ved å delta, samt deres mulighet til å kunne trekke seg på hvilket som helst tidspunkt uten å måtte oppgi grunn (Bergsland og Jæger, 2014, s. 83). Som nevnt tidligere lagde vi et informasjons- og samtykkeskjema (Vedlegg 2) i forkant av intervjuene, som informantene fikk lese gjennom og samtykke muntlig til. Aspektene ved konfidensialitet og konsekvenser kom også frem i samtykkeskjema. Konfidensialitet går ut på at personlige data ikke skal offentliggjøres på en slik måte at en kan gjenkjenne identiteten til informanten, noe som betyr at vi i bacheloroppgaven bruker fiktive navn på informantene, og vi kommer ikke til å bruke informasjon som kan spores tilbake til informanten. Konsekvenser handler om at vi som intervjuere gjør en vurdering på om det kan komme til å påføre noen form for skade på informanten, og dermed unngå dette (Bergsland og Jæger, 2014, s. 83-85).

3.6 Metodekritikk

Det er viktig å være kritisk og reflektert over egen metode og gjennomføringer av intervjuene, ettersom ingen metode er feilfri (Bergsland og Jæger, 2014, s. 80). Det finnes styrker og svakheter ved enhver metode, og som forskere i dette prosjektet er det viktig at vi er bevisst på dette.

En kvalitativ metode har den styrken at vi gjennom et intervju får mulighet til å fange opp meninger og opplevelser, samt gå i dybden (Dalland, 2012, s. 112). Ettersom utvalget består av kun tre barnehagelærere, vil en svakhet ved denne metoden være at vi ikke kan bekrefte at dette er opplevelser og erfaringer som gjelder alle, eller majoriteten av, barnehagelærere. Men forskningen vår kan likevel ha en verdi for den som leser, ettersom den kan være med på å skape en bevissthet rundt temaet, samt gi innsikt i hvordan andre barnehagelærere arbeider med mistanke om omsorgssvikt. Det er viktig å påpeke at ved å intervju informantene, får man kun frem deres egne oppfatninger og tanker om hvordan de arbeider, og vi får ikke mulighet til å faktisk se hva de gjør når de oppstår en mistanke om omsorgssvikt. For å kunne innhente denne informasjonen, måtte vi ha observert barnehagelærere i praksis. Det finnes flere aspekter en må ta hensyn til når en skal utføre en metode. Men for at vi skal få relevant og pålitelig innhold til oppgaven, slik at vi får svart på problemstillingen, er det noen krav som må være oppfylt. Kravet til validitet sier noe om hvor gyldig informasjonen vi får gjennom intervjuene er (Christoffersen og Johannessen, 2018, s. 23-24). For at svarene informantene gav oss i intervjuet kunne bidra til å belyse problemstillingen i denne oppgaven, måtte vi i forkant av intervjuene og underveis i prosessen hele tiden vurdere spørsmålene vi skulle stille/stilte. Vi måtte også stille oss selv spørsmålet om vi fikk svar på det vi ønsker gjennom spørsmålene vi hadde utformet i intervjuguiden, slik at alle sider ved problemstillingen vår ble belyst (Dalland, 2012, s. 120). Til tross for at datamaterialet er aktuelt, er det også viktig at informantenes svar er samlet inn på en måte som er troverdig. Kravet til reliabilitet sier noe om hvor troverdig og pålitelig undersøkelsen er (Christoffersen og Johannesen, 2018, s. 23-24).

Det er flere muligheter for at feilkilder kan oppstå i et intervju. En av de vanligste feilene som kan oppstå er feil i kommunikasjonen, der for eksempel informanten ikke har forstått spørsmålet. Andre vanlige feil som kan oppstå er at vi som intervjuere noterer ned spørsmålet/svaret feil, samt at lyden på lydopptakeren kan være for dårlig, slik at vi ikke får

med oss alt som blir fortalt (Dalland, 2012, s.120). For å kvalitetssikre at informasjonen vi innhentet ble transkribert riktig, sendte vi transkriberingen til informantene i etterkant av intervjuene, da feil i transkriberingen også er en av de vanligste feilene som kan forekomme. Som nevnt i kapittel 3.3 utvalg, fikk informantene mulighet til å komme med kommentarer på det vi hadde skrevet ned, og de hadde mulighet til å si ifra om noe var blitt skrevet eller tolket feil. Etersom vi gjorde et godt forarbeid, samt var oppmerksomme i utførelsen av intervjuene, klarte vi å unngå de vanligste feilene (Dalland 2012, s.120).

4.0 Funn og Drøfting

I følgende kapittel presenteres våre funn fra intervjuene, hvor vi fortløpende drøfter de funn som på best mulig måte kan belyse problemstillingen vår. For å synliggjøre informantenes stemmer, trekker vi frem noen sitater i fra intervjuene. Vi må presisere at dette er vår oppfatning av svarene til informantene.

4.1 Omsorgssviktbegrepet

Vi startet intervjuene med å spørre informantene om hva de tenkte da de hørte begrepet omsorgssvikt. Grunnen til at vi startet intervjuet med å stille dette spørsmålet, var at vi ønsket å få et innblikk i hva informantene la i begrepet, slik at vi i resten av intervjuet hadde en forståelse av hva de beskrev med tanke på hvordan de arbeider i barnehagen.

Da vi spurte informantene om hva de tenkte da de hørte begrepet omsorgssvikt, fortalte samtlige at omsorgssvikt i all hovedsak handler om at foreldre av en eller annen grunn ikke evner å ivareta omsorgen for barnet. Gina fortalte: «Det første jeg tenker med omsorgssvikt det er jo enten fysisk eller psykisk vold, eller seksuelle overgrep. Det er liksom det verste av det verste. Men samtidig så tenker jeg at omsorgssvikt er jo mye mer, det handler jo om barn som ikke har det bra nok hjemme, foreldre som sliter og klarer å ta seg av barna, men ikke godt nok. Foreldre som ikke mestrer å gi barna den grunnleggende omsorgen de trenger». Vera svarte nok så likt som Gina, mens Nelly fortalte: «Det jeg tenker med en gang er å skille omsorgssvikt og mistanke om vold og overgrep». Hun fortalte videre at om en har en mistanke om at det er noe hjemme som ikke helt stemmer, må vi ta det opp med foreldrene. For at en barnehagelærer skal kunne arbeide med mistanke om omsorgssvikt, er det viktig at de har kunnskap og kompetanse på området, samt vil det være relevant å ha en formening om, og definisjon på hva omsorgssvikt er.

Gina og Vera har mye av det samme innholdet i sine beskrivelser av hva de legger i begrepet omsorgssvikt. De trekker frem at omsorgssvikt handler om foreldre som av en eller annen grunn ikke klarer å ivareta omsorgsrollen overfor barnet sitt. Som vi skrev i kapittel 1.3, stemmer deres oppfatning av begrepet med Killéns (2017) beskrivelse av begrepet. Killén (2017, s.86) skriver at omsorgssvikt handler om et bredt spekter av situasjoner, alt fra der omsorgen har vært «god nok», men at det har oppstått kriser hvor de foresatte ikke har vært i stand til å prioritere barnet, til livssituasjoner hvor barnet lever med

kronisk utrygghet og bekymring for det forutsigbare uforutsigbare. De to informantene trekker også frem hva de tenker omsorgssvikt omfatter, der de nevner flere forskjellige typer omsorgssvikt. I lys av teorier beskrevet i denne oppgaven, nevner Vera og Gina alle fire formene for omsorgssvikt. Fra Nelly fikk vi et mer uklart svar på hva hun la i begrepet omsorgssvikt. Vi syntes svaret var noe uklart da vi ikke fikk et spesifikt svar på hva hun la i begrepet, bortsett fra at hun skilte mellom omsorgssvikt og mistanke om vold og overgrep.

En fellesnevner for alle tre informantene er at de trekker frem at omsorgssvikt handler om foreldre som av en eller annen grunn ikke klarer å ivareta barnets grunnleggende behov, samt at de erkjenner de at omsorgssvikt skjer. Som barnehagelærer er det viktig at en erkjenner dette, og at en er bevisst på at omsorgssvikt skjer (Utdanningsdirektoratet, 2017).

4.2 Erfaring med omsorgssvikt

For oss som ønsker å forske på temaet omsorgssvikt, var det relevant å innhente informasjon om hvilke erfaringer informantene har med temaet. I intervjuene kom det frem at alle informantene har hatt erfaringer med omsorgssvikt gjennom sitt arbeid i barnehagen. Det kom også frem at Vera var den som definitivt hadde mest erfaring med tematikken. Gina og Nelly hadde noe erfaring, men i ulik grad.

Vera fortalte blant annet om barn som har kommet i barnehagen gjentatte ganger uten matpakke, ikke «riktig» klær og med nattens bleie. Vera fortalte også om barn som har blitt misbrukt seksuelt, samt foreldre som krangler og av den grunn ikke evner å gi tilstrekkelig omsorg for barnet. Gina fortalte “Jeg har ikke meldt opp noen barn til barnevernet grunnet omsorgssvikt, men jeg har vært med på saker som har blitt meldt opp. Da er det andre avdelinger og andre som har hatt ansvar for sakene, men på mine avdelinger så har vi hatt mistanker, men vi har ikke meldt opp enda”. Videre fortalte hun at hun både har vært involvert saker hvor det har vært mistanke om seksuelle overgrep og vold, der foreldre ikke har blitt informert før saken har blitt sendt inn, og saker hvor barnehagen har vært i dialog med foreldre før saken har blitt meldt opp. Nelly fortalte om en spesifikk sak som hun husket godt; “Det var en familie som slet veldig økonomisk, så dette barnet hadde lite klær, for små klær, for lette klær, ofte ikke mat med seg i barnehagen, ja alle disse tingene her da”. Videre trekker hun frem at da det var ulike arrangement i regi av barnehagen, var alltid dette

barnet det eneste som var alene, og foreldrene dukket aldri opp, noe som var veldig sårt for barnet.

I barnehagen møter man så mye som 92,2% av alle barn i Norge, også de som utsettes for omsorgssvikt (SSB, 2020). Det gir de som arbeider i barnehagen en unik mulighet til å både oppdage og følge opp barn som trenger ekstra beskyttelse (Emilsen, 2020, s. 20). Det er svært interessant at det er sprik mellom hva informantene delte av erfaringer de har opplevd og dette gjorde oss nysgjerrige på hvorfor det er slik.

Det er interessant at Vera og Gina videre fortalte; “Jeg har nok oversett en del, som de alle fleste barnehagefolk gjør, og kommer nok til å overse flere tegn opp gjennom min arbeidskarriere”. Emilsen og Bratterud (2020, s. 33) skriver at det er en prosentvis lav andel av bekymringsmeldinger som kommer til barnevernet fra barnehagen. Samtlige av informantene fortalte at deres erfaring og kunnskap med omsorgssvikt har blitt opparbeidet i løpet av deres yrkeskarriere. Nelly fortalte “men det har kommet med yrkeserfaring, versus det jeg lærte på skolen. Vi hadde veldig lite om det når jeg tok utdanning, for du møter det som ett slag i fjeset når du kommer ut i arbeid. Ikke for å skremme noen, men det er jo det. Så litt informasjon burde vi hatt i sekken når vi går ut og er nyutdannet”. Claussen (2010) skriver at «gjennom utdanning og praksis har barnehagelærere opparbeidet seg gode kunnskaper om barns normalutvikling i aldersgruppen 1-5 år, samt kunnskaper om hva som ikke er normalt». Samtlige informanter får frem at de skulle ønske de fikk mer kunnskap om temaet underveis i utdanningen, dette stemmer overens med undersøkelsen vi har referert til i kapittel 2.4 (Ruud, 2019). Der det kommer frem at hele 58 prosent av studenter på barnehagelærerutdanningen opplever for dårlig og for lite undervisning i temaet omsorgssvikt (Ruud, 2019). Samtidig fortalte de også at de har fått mye erfaring gjennom arbeidslivet, og en slik erfaring vil man aldri kunne få i et klasserom.

Vi tolker det slik at teoretisk kunnskap om omsorgssvikt ikke er nok i seg selv. Til tross for dette, tolker vi det også som at faglig påfyll underveis i arbeidslivet er viktig for å opprettholde og skape bevissthet rundt temaet i praksis.

4.3 Bevissthet om tegn og signaler barn gir fra seg

For å hjelpe oss med å svare på problemstillingen, er vi nysgjerrige på hva som skaper en mistanke om omsorgssvikt hos hver enkelt, og hvilke erfaringer de har med ulike tegn og signaler barn gir.

På spørsmålet om hva det er som gjør at du får en mistanke om omsorgssvikt, fortalte Vera «På en måte er det litt sånn, noen ganger er det veldig, veldig synlig, og andre ganger så er det bare en følelse av noe, etter eller annet, noe du ikke klarer å sette fingeren på». Gina svarte på spørsmålet slik «Det er jo veldig mye forskjellig egentlig, men slik som med større barn så er det gjerne ting de sier eller ikke sier. Når et barn forandrer atferd gjerne over natten og plutselig er veldig sint, eller plutselig blir veldig innadvendt og stille, så er det tegn som vi legger merke til». Nelly svarte slik «Det er vanskelig å svare konkret, for det er jo mer en sånn opplevelse av at her er det et eller annet, fordi det skiller seg ut fra mangfoldet, på en måte, hvis det gir mening.». Både Vera og Nelly nevner at ved en mistanke om omsorgssvikt, er det først en følelse av at noe ikke stemmer med barn og/eller foreldre som oppstår. De gir en beskrivelse av en udefinerbar bekymring som er vanskelig å konkretisere.

På spørsmålet om hvilke signaler og tegn som vekker denne mistanken, svarer Vera; «Det kan være så enkelt at de har skitne klær, lite mat. Eller at det har en sånn “mismatch” mellom foreldre og klær og mat, det kan være en sånn voldsom fasade. Men du ser at det er noe som ikke stemmer». Gina fortalte at hun merket det spesielt godt på små barn dersom en finner blåmerker og sår på steder som er unaturlig. Videre fortalte hun at med større barn er det gjerne ting de sier eller ikke sier, som skaper en form som mistanke. Nelly kunne fortelle at «dårlig tannhygiene er en typisk sånn greie jeg reagerer på, generelt bare det å være ustelt. Men også barnets oppførsel i forhold til foreldrene i bringe/hente situasjoner er jo slike ting vi ser på.»

Samtlige av informantene fortalte om flere eksempler på signaler som vekker deres mistanke om omsorgssvikt. De nevnte blant annet flere tilfeller der trekk ved, og omstendighetene rundt barnet samlet sett, skaper en mistanke om omsorgssvikt. Vera fortalte at et typisk signal som hun legger merke til, er når et barn endrer atferd. Dette støttes opp av barne-ungdom og familiedepartementet (2018) som skriver at dette er en av de vanligste indikatorene på at et

barn er utsatt for omsorgssvikt. Som Gray og Kempe (1976) beskriver, og som Vera også trakk frem, kan barnets adferd endres ved at det plutselig blir veldig sint eller at det blir innadvendt og stille. Dette kan betegnes som en overlevelsesstrategi som barn kan utvikle når de blir utsatt for vanskjøtsel og/eller fysiske overgrep. Vera trakk videre frem, i likhet med Nelly, at oppførselen til barnet i forhold til foreldrene, eller en “mismatch” mellom foreldre - barn, er noe de reagerer på. Som vi har skrevet i kapittel 2.3 om tegn og signal, skriver Lilleberg og Rieber-Mohn (2018) om overdrevent tilpassede barn. Dette barnet er hele tiden på vakt og analyserer hvilken sinnstilstand forelderen er i, som igjen kan føre til at samspillet mellom forelder – barn kan oppleves kunstig, slik som Vera og Nelly beskrev. Som det står i kapittel 2.2.1 om Vanskjøtsel, skriver Killén (b, 2017) at når barn ikke får sine fysiske, sosiale, kognitive eller emosjonelle behov dekket, kaller vi det for vanskjøtsel. Denne “mismatchen” som Vera fortalte om, der foreldre kom i barnehagen med fine og rene klær, mens barnet som ble levert i barnehagen hadde skitne, dårlige og lite klær og mat, er noe vi kan gjenkjenne i det Killén (b, 2017) beskriver som vanskjøtsel da barnet ikke får oppfylt sine grunnleggende behov. Gina beskrev blåmerker og sår på steder som er unaturlig, som et signal og tegn som vekket en mistanke om omsorgssvikt hos henne. Som Killén (2008) skriver, er blåmerker en av de vanligste synlige tegnene på at et barn blir påført fysisk skade. Ettersom barn i småbarnsalder og tidlig skolealder har en tendens til å få blåmerker i bevegelse og lek, kan plasseringen av blåmerkene på unaturlige steder som Gina forteller, vitne om at det er påført av voksne.

Gina og Nelly fortalte at barnehagene deres har egne beredskapsplaner som forteller hva de ansatte skal gjøre, samt hvilke tegn og signaler de skal se etter dersom de er usikre på omsorgssituasjonen til et barn. Ut ifra dette tolker vi at både Gina og Nelly har et overordnet system i barnehagen som tilsynelatende virker oppdatert, men at det er opp til hver enkelt ansatt å følge opp og å sette seg inn i systemet barnehagene har.

Samtlige informanter viser til en rekke eksempler som de oppfatter som tegn og signaler på omsorgssvikt. Til tross for at de nevnte forskjellige tegn og signaler, var det en fellesnevner ved dem; de var synlige. Altså tegn og signaler de kunne se, som for eksempel blåmerker og skitne klær, eller relasjonelle signaler mellom barn og foreldre. Den ene informanten nevnte også at barnet avviker fra mangfoldet, men det hadde vært interessant å vite på hvilken måte barnet avviker. Som vi har skrevet om i kapittel 2.3 om tegn og signaler som kan gi grunn til mistanke, er det en rekke signaler som kan bli forklart som “et barn som avviker fra

mangfoldet”. Lilleberg og Rieber-Mohn (2018) beskriver for eksempel barn som avviker fra mangfoldet som barn med forsinket språkutvikling og lærevansker, de beskriver også barn som er klamrete og hele tiden oppsøker voksenkontakt. Dersom vi hadde stilt oppfølgingsspørsmål kunne vi fått en nærmere forståelse om hva informantene mente da hun snakket om barnet som avviker fra mangfoldet.

4.4 Arbeidsmetoder

I dette delkapittelet av funn og drøfting vil vi se nærmere på hva den enkelte barnehagelærer gjør når det oppstår en mistanke om omsorgssvikt og hvilke arbeidsmetoder de bruker.

4.4.1 Hva gjør den enkelte barnehagelærer ved mistanke om omsorgssvikt

På spørsmålet om hva den enkelte gjør når det oppstår en mistanke om omsorgssvikt, og hvordan de går frem, svarte Vera følgende; “Kan si at hvis det er mistanke om vold, som jeg også har opplevd, da melder jeg med en gang”. Videre fortalte hun; “Om jeg får en mistanke om et barn er under omsorgssvikt, vil jeg snakke med de andre på avdelingen og høre om de har opplevd noe av de samme, og om de ser det samme som meg, og hvis de gjør det, vil jeg observere en stund”. Gina svarte; “Det første jeg gjør hvis jeg får en mistanke, er å skrive ned, loggføre absolutt alt, om det så er det barnet som sier “mamma er sint”, og det er veldig unaturlig for dette barnet å si, så skriver vi det ned”. Mens Nelly svarte; “Dokumentasjon, hele veien dokumentasjon. Skriv ned, har min egen bok, låse det inn en plass, skrive ned både hva jeg tenker og datoer for når det skjedde, som f.eks. kom i barnehage med nattbleie, ikke mat i dag heller. Skriv ned alle tingene, for det er viktig i arbeidet senere”.

Ettersom at alle informantene nevner observasjon og dokumentasjon, kan vi tydelig se at observasjon og dokumentasjon er to viktige arbeidsmetoder for samtlige av informantene når det er snakk om mistanke om omsorgssvikt.

I barnehager i Norge blir observasjon som arbeidsmetode brukt i 94% av barnehager (Løkken og Søbstad, 2013, s.61). Ansatte som jobber i barnehage observerer hele tiden, enten bevisst eller ubevisst. For å innhente mer informasjon om et barn som man mistenker blir utsatt for omsorgssvikt, er det avgjørende at observasjonen rettes mot et spesifikt tema eller problemstilling. Man kan altså ikke bare observere et eller annet som skjer. Allerede her er

informantene klar over hvilke “briller” de skal ta på i arbeidet med observasjon, de har altså en plan over hva som skal observeres (Claussen, 2010, s. 62).

4.4.2 Samarbeid i personalgruppen

En annen viktig arbeidsmetode som informantene trekker frem i hvordan de arbeider når det oppstår en mistanke om omsorgssvikt, er samarbeid med personalet i barnehagen og styrer. Informantene nevner flere ganger at det har vært nyttig å drøfte sine bekymringer med personalgruppen eller styrer for å få et annet perspektiv på saken, og om det trengs å undersøkes nærmere.

Det første Vera nevnte da hun fikk spørsmål om hvordan de arbeider, var at hun ville diskutere med de andre på avdelingen for å høre om de opplever noe av det sammen som henne. Gina nevnte også dette med drøfting i personalgruppen, og trakk det frem som nummer to etter observasjon og dokumentasjon. Nelly nevnte kun drøfting med styrer. Samtlige presiserte også at det ikke nødvendigvis er alle i barnehagen som trengte å vite alt, men at en diskuterte med nærmeste leder, eventuelt personalgruppen på avdelingen.

Til tross for at samtlige informanter først nevnte observasjon i arbeidet med mistanke om omsorgssvikt, trakk de videre frem viktigheten av samarbeid og drøfting innad med personalet. Selv om en arbeider systematisk er det viktig at en er bevisst på at det alltid er en mulighet for at observasjoner og vurderinger ikke gir et fullstendig bilde av de faktiske forholdene (Claussen, 2010, s. 61).

Ut ifra det informantene fortalte, virker det som at det å drøfte situasjonen sammen med personalet kan gi et mer fullstendig bilde over de faktiske forholdene. På denne måten får informantene høre andres oppfatninger og får et mer nyansert blikk på situasjonen. Emilsen (2020) skriver at det er avgjørende at personalet i barnehagen tør og evner å sette ord på uroen de bærer på overfor et barn, slik at de i fellesskap kan avgjøre om uroen er berettiget eller alvorlig nok til å sette i gang tiltak eller oppfølging. Slik vi tolker svarene, er det viktig for informantene å kunne drøfte sakene med personalgruppen og styrer, dette for å få mulighet til å reflektere og utveksle sine tanker kollektivt. Når informantene drøfter uroen sin, åpner de også opp for at denne uroen kan fastsettes og gjøres noe med så raskt som mulig (Emilsen, 2020, s. 141).

4.4.3 Samarbeid med eksterne instanser

Samtlige informanter nevnte også samarbeid med eksterne instanser. De sa gjentatte ganger at de ofte ringte anonymt til barnevernet for å drøfte saker de var usikre på. Videre fortalte informantene at barnevernet har vært behjelpelige i saksgangen; om de skal gå videre med saken og om det er en meldesak eller ikke. Samtlige informanter fortalte også at de er godt kjent med opplysningsplikten de har til barnevernet.

I denne sammenheng fortalte Vera; «Vi tar gjerne kontakt med barnevernet anonymt for å høre hva de tenker». Videre fortalte Gina; «Hvis det er litt usikkert, er dette en barnevernssak, er det en familievernssak, er det, sant, hvor hører dette hjemme?, så tar vi gjerne kontakt med et tverrfaglig team i bydelen jeg jobber i. Der er både familievern, PPT, barnevern, der er alle instanser, så du kan drøfte saken anonymt der, og så få den veiledningen i forhold til hvor dette skal meldes». Nelly fortalte at hun har erfart at det å ringe til barnevernet anonymt, har vært til veldig god hjelp. Hun fikk da innspill og tips til hva de kunne gjøre videre, og hvordan hun kunne snakke med foreldrene til barnet.

Vi får inntrykk av at informantene er bevisst på at de har et stort nettverk rundt seg som de kan bruke for å få hjelp og veiledning når det oppstår saker der de er usikre på hva de skal gjøre. «Det er lovpålagt at det skal foregå samarbeid om barns beste med eksterne instanser» (Emilsen, 2020, s. 141, s. 52). Barnevernet er en viktig samarbeidspartner i barnehagen når det gjelder mistanke om omsorgssvikt. Ut ifra det informantene har fortalt, får vi inntrykk av at de har et godt etablert samarbeid med barnevernet, hvor deres fokus er barnets beste. Vi får også et inntrykk av at ved å ta kontakt med barnevernet får informantene en trygghet og bekreftelse på om deres mistanke er reell eller ikke. Samarbeidet med de eksterne instansene kan ha betydning for at personalet i barnehagen skal føle seg trygge og kompetente (Emilsen, 2020, s. 35).

4.4.3 Foreldresamarbeid

I lys av teorien kan vi si at en viktig arbeidsmetode for barnehagelærere i arbeidet med mistanke om omsorgssvikt, er foreldresamarbeid. Av den grunn var vi interessert i å finne ut hvordan barnehagelærere arbeider med foreldre når det er mistanke om omsorgssvikt.

Samtlige informanter fortalte at det å snakke med foreldrene, og det å ha et godt samarbeid fra starten når barnet begynner i barnehagen, er viktig. Nelly fortalte; «Å snakke med foreldrene,

og ha et godt samarbeid, og vise at vi er tilgjengelig og at vi bare er her for å hjelpe. Og vi ønsker barna det beste, og vi ønsker foreldre det beste». Gina svarer nokså likt som Nelly, men trekker også frem at “så lenge det ikke er de mest alvorlige sakene, er det å fortelle og snakke med foreldrene om det”.

Barnehagen skal «i samarbeid og forståelse med hjemmet» arbeide for barnet beste (Kunnskapsdepartementet, 2021). Personalet i barnehagen har et ansvar for å legge til rette for et godt foreldresamarbeid, ettersom foreldre er viktige for barnet. Av den grunn er det viktig å skape en god dialog, slik at foreldrene får mulighet til å forklare hva de tenker, og barnehagen kan dele sine opplevelser og observasjoner fra når barnet er i barnehagen (Bratterud og Emilsen, 2020, s. 127). Basert på svarene fra informantene, er det å etablere et godt forhold til foreldrene tidlig viktig i arbeidet med barn i barnehagen. Glaser (2018, s. 15) skriver at det er viktig at personalet i barnehagen viser respekt og forståelse for de foresatte. Med slike holdninger kan det bli lettere å ta opp de vanskelige samtalene, i tillegg kan en unngå at foreldrene trekker seg unna (Glaser, 2018, s.15). Vi oppfatter det informantene fortalte slik som Glaser (2018) skriver; at så lenge en har en god dialog med foreldrene, og er åpen om sin mistanke, vil det være større mulighet for å finne en løsning sammen med foreldre, og på den måten vil mistanken avta. Men som Gina trekker frem i sitt svar, “så lenge det ikke er snakk om de mest alvorligste sakene, skal foreldre vite på forhånd at du melder “. Det er viktig det hun påpeker her, ettersom at dersom det er snakk om alvorlige saker, skal en ikke gå i dialog med foreldrene før en melder inn til barnevernet. I disse tilfellene er det enda viktigere at en hele tiden tenker på barnets beste, og tar med dette i alle overveielser om hvordan en skal gå videre med saken (b, Killén, 2017, s. 278).

5.0 Avslutning

Formålet med denne bacheloroppgaven var å opparbeide oss kunnskap og svare på problemstillingen vår «Hvordan arbeider den enkelte barnehagelærer når de får en mistanke om at et barn kan være utsatt for omsorgssvikt, og hvilke tegn og signaler er det som skaper mistanke?». Ved bruk av kvalitativ forskningsmetode har vi intervjuet tre barnehagelærere, som alle hadde erfaringer med omsorgssvikt fra barnehagen. Gjennom datainnsamlingen fikk vi et innblikk i hva den enkelte barnehagelærer la i begrepet omsorgssvikt, hvilke erfaringer de hadde, hvilke signaler det er som skaper en mistanke og hvilke arbeidsmetoder de bruker i arbeidet med mistanke om omsorgssvikt. Ettersom vi valgte å bruke få informanter, ønsker vi å påpeke at denne bacheloroppgaven ikke nødvendigvis representerer hvordan den gjennomsnittlige barnehageansatte arbeider ved mistanke om omsorgssvikt. Dette var heller ikke formålet med oppgaven, da målet var å få et innblikk i hvordan oppgavens informanter tenker og gjør ved mistanke om omsorgssvikt.

Gjennom intervjuene kom det frem at informantenes oppfatning av begrepet omsorgssvikt var av varierende grad, men en fellesnevner for alle tre informantene er at de alle trekker frem at omsorgssvikt handler om foreldre som av en eller annen grunn ikke klarer å ivareta barnets grunnleggende behov, samt erkjenner at omsorgssvikt skjer. Som barnehagelærer er det viktig at en erkjenner dette, og at en er bevisst på at omsorgssvikt skjer (Utdanningsdirektoratet, 2017). Videre i intervjuene kom det frem at informantenes erfaringer ved mistanke om omsorgssvikt varierte etter hvor lenge de har arbeidet i barnehage. Det kommer frem at den erfaringen og kunnskapen de har fått i løpet av arbeidslivet vanskelig kan erverves i et klasserom, men at faglig påfyll underveis i arbeidslivet er viktig for å opprettholde og skape bevissthet rundt temaet. Når det gjelder tegn og signaler som vekker mistanke hos informantene, er fellesnevneren ved dem at de var synlige. Altså tegn og signaler du kunne se, som for eksempel blåmerker, skitne klær, samt relasjonelle signaler mellom barn og foreldre. Selv om det ikke ser ut til at barnehagelærerne har en universell systematisk arbeidsmetode, har informantene noen fellesnevnerer i arbeidet ved mistanke om omsorgssvikt som går igjen. Samtlige nevner observasjon og dokumentasjon som en viktig arbeidsmetode, hvor en som barnehagelærer kan innhente viktig informasjon om et barns omsorgssituasjon. Det kommer også frem hvor betydningsfullt et godt samarbeid innad i personalet er. Da en kan drøfte og skape bevissthet rundt egne observasjoner og vurderinger, samt få et mer fullstendig bilde av de faktiske forholdene. Samtlige av informantene uttrykker at de opplever en trygghet i det å

ha mulighet til å kontakte og drøfte saker med eksterne instanser som for eksempel barnevernet. På denne måten kan de få bekreftet eller avkreftet sine mistanker, samt kan de motta tips og råd for videre oppfølging. Tidlig innsats i arbeidet med foreldresamarbeid har vist seg å være betydningsfullt i arbeidet med barnehagebarn. Informantene legger vekt på viktigheten av å ha en åpen og god dialog med foreldre. På denne måten kan det være enklere å ta opp vanskelige temaer, slik som for eksempel skitne klær og manglende matpakke. Sannsynligheten for at foreldrene vil trekke seg unna i en slik situasjon, vil være betydelig mindre dersom en allerede har opparbeidet seg et godt samarbeid og en trygg relasjon. På denne måten vil man kunne ivareta barnets beste.

Det er verdt å merke seg at to av informantene uttrykker at de mest sannsynlig har oversett en del barn som kan være utsatt for omsorgssvikt, og at de mener at dette er felles for de fleste som jobber i barnehager. Både informantene og undersøkelser blant studenter i barnehagelærerutdannelsen mener at temaet omsorgssvikt ikke er godt nok, eller nok, belyst gjennom utdanningen. For å fange opp flere barn som blir utsatt for omsorgssvikt bør det bli mer fokus på dette emnet i utdanningsløpet samt være en større del av etterutdanning for de som jobber i barnehagene.

Arbeidet med denne bacheloroppgaven har gitt oss dyrbar kunnskap som vil være av stor nytte i arbeidslivet som barnehagelærer. Vi håper at denne oppgaven kan være en ressurs for andre mennesker som jobber med barn daglig. Vi vet allerede at omsorgssvikt skjer, og det vil skje igjen og igjen, nettopp derfor er det viktig å ha god kjennskap til hvilke tegn og signaler man skal være oppmerksom på. Ansatte som arbeider i barnehage kan være en signifikant voksen i et barns liv, da disse kan være med på å gjenopprette balansen for manglende omsorg og behov. I en videreføring av dette forskningsprosjektet ville det vært interessant å gå ut i forskjellige barnehager for å undersøke og observere hvordan barnehagelærere arbeider med barn i omsorgsviktsituasjoner. For å få et større bilde av hvordan den enkelte barnehagelærer arbeider med mistanke om omsorgssvikt, ville det vært interessant å få flere enn tre informanternes perspektiver og erfaringer om temaet.

Litteratur

Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet. (2018, april). Omsorgssvikt. Hentet fra https://www.bufdir.no/Nedsatt_funksjonsevne/Vern_mot_overgrep/Vold_og_overgrep_mot_barn_og_unge_med_funksjonsnedsettelse/Tegn_pa_vold_og_overgrep/Omsorgssvikt/

Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (2020, oktober) Melde fra til barnevernet- offentlig ansatt. Hentet fra https://bufdir.no/Barnevern/Melde_fra_til_barnevernet/Melde_fra_til_barnevernet_offentlig_ansatt/

Barne- og familiedepartementet (01.01.2021) [LOV-2020-06-19-72](#) Lov om barn og foreldre (barnelova). Hentet fra <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1981-04-08-7>

Bergsland, M. D., & Jæger, H. (2014). Bacheloroppgaven i barnehagelærerutdanningen. Oslo: Cappelen Damm Akademisk.

Christoffersen, L., & Johannessen, A. (2018). Forskningsmetode for lærerutdanningen. Oslo: Abstrakt forlag.

Claussen, C. J. (2010). Det er noe med den ungen fra bekymring til handling. Oslo: Sebu Forlag.

Dalland, O. (2012). Metode og Oppgaveskriving . Oslo: Gyldendal Akademisk .

Emilsen, K. & Bratterud, Å. (2020). Samfunnsmandat og Rettigheter. I K. Emilsen (red.), Dørstokkmila: Barnehagens vei fra magesfølelse til melding (s. 37-62). Bergen: Fagbokforlaget

Emilsen, K. & Bratterud, Å. (2020). Ansvar, plikt og samarbeid. I K. Emilsen (red.), Dørstokkmila: Barnehagens vei fra magesfølelse til melding (s. 37-62). Bergen: Fagbokforlaget

Emilsen, K. & Lehn, W., E. (2020). Målrettet og systematisk forebyggende arbeid. I K. Emilsen (Red.), Dørstokkmila: Barnehagens vei fra magefølelse til melding (s. 119-135). Bergen: Fagbokforlaget.

Emilsen, K. & Lehn, W., E. (2020). Sentrale mønstre i barnehageansattes arbeid med barn som bekymrer. I K. Emilsen (Red.), Dørstokkmila: Barnehagens vei fra magefølelse til melding (s. 119-135). Bergen: Fagbokforlaget.

Folkhelseinstituttet (2019, 06,24). Vold og Seksuelle Overgrep. Hentet fra:
<https://www.fhi.no/nettpub/hin/skader/vold/>

Glaser, V. (2018). Foreldresamarbeid. Barnehagen i et mangfoldig samfunn. Oslo: Universitetsforlaget. .

Killén, K. (2008). Omsorgssvikt og barnemisshandling. I Ø. Kvello, Oppvekst; Om barns og unges utvikling og oppvekstmiljø (Vol. 1). Oslo. Gyldendal akademisk.

a) Killen, K. (2017). Forebyggende arbeid i barnehagn samspill og tilknytning. Oslo: Kommuneforlaget.

b) Killén, K. (2017). Sveket 1, Risiko og omsorgssvikt - et helseproblem og tverrfaglig ansvar. (5. Reviderte . utg.). Oslo: Kommuneforlaget

Kunnskapsdepartementet. (2009, 05, 29). Regjeringen. Hentet fra
<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/stmeld-nr-41-2008-2009-/id563868/?ch=1>

Kunnskapsdepartementet. (2021, 01 01). Lov om barnehager (Barnehageloven). Oslo: LOVDATA. Hentet fra: <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2005-06-17-64>

Kvale, S., & Brinkmann, S. (2015). Det kvalitative forskningsintervju . Oslo: Gyldendal Akademisk.

Løkken, G., & Søbstad, F. (2013). Observasjon og intervju i barnehagen. Oslo: Universitetaforlaget.

Lilleberg, E., & Rieber-Mohn, T. (2018). Når barns atferd gjør deg bekymret. Oslo: Pedlex.

Møller, G. (2018, Februar). Kunnskapsgrunnlag - Metoder for tidlig indentifisering av risiko hos barn og unge. Oslo: Helsedirektoratet. Hentet fra <https://www.helsedirektoratet.no/rapporter/kunnskapsgrunnlag-metoder-for-tidlig-indentifisering-av-risiko-hos-barn-og-unge/Kunnskapsgrunnlag%20%E2%80%93%20metoder%20for%20tidlig%20identifisering%20av%20risiko%20hos%20barn%20og%20unge.pdf/> /attachment/inline/d41f4072-ab66-4747-90e9-e9dcfe96ff65:ad36b31ca6167e7b8b1a61acab675effd970366a/Kunnskapsgrunnlag%20%E2%80%93%20metoder%20for%20tidlig%20identifisering%20av%20risiko%20hos%20barn%20og%20unge.pdf

Reinar, L., Vist, G., Kirkehei, I., & Kornør, H. (2018, Mai). SYSTEMATISK OVERSIKT OVER OVERSIKTER, Hvilke tegn og signaler som kan observeres av personell i barnehage og skole kan ha sammenheng med omsorgssvikt? Oslo: Folkehelseinstituttet. Hentet fra <https://www.fhi.no/globalassets/dokumenterfiler/rapporter/2018/hvilke-tegn-og-signaler-som-kan-observeres-av-peronell-i-barnehage-og-skole-kan-ha-sammenheng-med-omsorgssvikt-rapport-2018-v2.pdf>

Ruud, M. (2019. 03. Juni) – Alvorlig at barnehagelærerstudenter mangler kunnskap om vold og overgrep. Hentet fra: <https://www.utdanningsnytt.no/barnehage-barnehagelaererutdanning-seksuelle-overgrep/alvorlig-at-barnehagelaererstudenter-mangler-kunnskap-om-vold-og-overgrep/173514>

Statistisk Sentralbyrå. (2020, Mars 13). Barnehager. Hentet fra <https://www.ssb.no/utdanning/statistikker/barnehager>

Utdanningsdirektoratet (2017). Rammeplan for barnehagen. Hentet fra <https://www.udir.no/globalassets/filer/barnehage/rammeplan/rammeplan-for-barnehagen-bokmal2017.pdf>

Vedlegg 1, Godkjenning NSD

25.5.2021

Meldeskjema for behandling av personopplysninger

NSD sin vurdering

Prosjekttittel

Mistanke om omsorgssvikt i barnehagen.

Referansenummer

380434

Registrert

[REDACTED]

Behandlingsansvarlig institusjon

Høgskulen på Vestlandet / Fakultet for lærerutdanning, kultur og idrett / Institutt for pedagogikk, religion og samfunnsfag

Prosjektansvarlig (vitenskapelig ansatt/veileder eller stipendiat)

[REDACTED]

Type prosjekt

Studentprosjekt, bachelorstudium

Kontaktinformasjon, student

[REDACTED]

Prosjektperiode

29.01.2021 - 31.05.2021

Status

07.04.2021 - Vurdert

Vurdering (1)

07.04.2021 - Vurdert

Det er vår vurdering at behandlingen av personopplysninger i prosjektet vil være i samsvar med personvernlovgivningen så fremt den gjennomføres i tråd med det som er dokumentert i meldeskjemaet med vedlegg den 07.04.2021, samt i meldingsdialogen mellom innmelder og NSD. Behandlingen kan starte.

MELD VESENTLIGE ENDRINGER

Dersom det skjer vesentlige endringer i behandlingen av personopplysninger, kan det være nødvendig å melde dette til NSD ved å oppdatere meldeskjemaet. Før du melder inn en endring, oppfordrer vi deg til å lese om hvilke type endringer det er nødvendig å melde: <https://www.nsd.no/personverntjenester/fylle-ut-meldeskjema-for-personopplysninger/melde-endringer-i-meldeskjema> Du må vente på svar fra NSD før

25.5.2021

Meldeskjema for behandling av personopplysninger

endringen gjennomføres.

TYPE OPPLYSNINGER OG VARIGHET

Prosjektet vil behandle alminnelige kategorier av personopplysninger frem til 31.05.2021.

LOVLIG GRUNNLAG

Prosjektet vil innhente samtykke fra de registrerte til behandlingen av personopplysninger. Vår vurdering er at prosjektet legger opp til et samtykke i samsvar med kravene i art. 4 og 7, ved at det er en frivillig, spesifikk, informert og utvetydig bekreftelse som kan dokumenteres, og som den registrerte kan trekke tilbake.

Lovlig grunnlag for behandlingen vil dermed være den registrertes samtykke, jf. personvernforordningen art. 6 nr. 1 bokstav a.

TAUSHETSPLIKT

Deltagerne i prosjektet har taushetsplikt. Intervjuene må gjennomføres uten at det fremkommer opplysninger som kan identifisere barn eller foreldre.

PERSONVERNPRINSIPPER

NSD vurderer at den planlagte behandlingen av personopplysninger vil følge prinsippene i personvernforordningen om:

- lovlighet, rettferdighet og åpenhet (art. 5.1 a), ved at de registrerte får tilfredsstillende informasjon om og samtykker til behandlingen
- formålsbegrensning (art. 5.1 b), ved at personopplysninger samles inn for spesifikke, uttrykkelig angitte og berettigede formål, og ikke behandles til nye, uforenlige formål
- dataminimering (art. 5.1 c), ved at det kun behandles opplysninger som er adekvate, relevante og nødvendige for formålet med prosjektet
- lagringsbegrensning (art. 5.1 e), ved at personopplysningene ikke lagres lengre enn nødvendig for å oppfylle formålet

DE REGISTRERTES RETTIGHETER

Så lenge de registrerte kan identifiseres i datamaterialet vil de ha følgende rettigheter: innsyn (art. 15), retting (art. 16), sletting (art. 17), begrensning (art. 18), og dataportabilitet (art. 20).

NSD vurderer at informasjonen om behandlingen som de registrerte vil motta oppfyller lovens krav til form og innhold, jf. art. 12.1 og art. 13.

Vi minner om at hvis en registrert tar kontakt om sine rettigheter, har behandlingsansvarlig institusjon plikt til å svare innen en måned.

FØLG DIN INSTITUSJONS RETNINGSLINJER

NSD legger til grunn at behandlingen oppfyller kravene i personvernforordningen om riktighet (art. 5.1 d), integritet og konfidensialitet (art. 5.1. f) og sikkerhet (art. 32).

Ved bruk av databehandler (spørreskjemaleverandør, skylagring eller videosamtale) må behandlingen oppfylle kravene til bruk av databehandler, jf. art 28 og 29.

For å forsikre dere om at kravene oppfylles, må dere følge interne retningslinjer og/eller rådføre dere med behandlingsansvarlig institusjon.

OPPFØLGING AV PROSJEKTET

NSD vil følge opp ved planlagt avslutning for å avklare om behandlingen av personopplysningene er avsluttet.

Lykke til med prosjektet!

Vedlegg 2, Informasjonsskriv og Samtykkeskjema

Vil du delta i forskningsprosjektet:
«Mistanke om omsorgssvikt hos barn i barnehagen»?

Dette er et spørsmål til deg om å delta i et forskningsprosjekt hvor formålet er å finne ut hvordan ansatte i barnehagen arbeider når det er mistanke om omsorgssvikt hos barn i barnehagen. I dette skrevet gir vi deg informasjon om målene for prosjektet og hva deltakelse vil innebære for deg.

Formål

Problemstillingen i vårt forskningsprosjekt er «På hvilken måte arbeider personalet i barnehagen når de får en mistanke om et barn er utsatt for omsorgssvikt, Hva slags signal er det som er det som skaper en form for mistanke og Hva gjør den enkelte barnehagelærer når en mistanke om omsorgssvikt oppstår?» Dette er en bacheloroppgave på barnehagelærerutdanningen ved Høyskolen på Vestlandet. Vi håper med dette prosjektet å få mer innsikt i reaksjonsmønsteret hos barnehagelærere når det kommer til mistanke om omsorgssvikt. Navnet og kontaktopplysningene til dem som deltar vil bli anonymisert.

Hvem er ansvarlig for forskningsprosjektet?

Barnehagelærerstudenter fra Høyskolen på Vestlandet, Campus Bergen. Institutt for Religion, Pedagogisk og Samfunnsfag.

Hvorfor får du spørsmål om å delta?

Du får spørsmål om å delta da vi ønsker å intervjuer og komme i kontakt med ansatte som har arbeidet i barnehagen og som har erfart å ha en mistanke om omsorgssvikt.

Hva innebærer det for deg å delta?

Hvis du velger å delta i prosjektet, innebærer det at du blir intervjuet fortrinnsvis, med et fysisk møte, men om det ikke lar seg gjøre via zoom/teams. Intervjuet vil dreie seg om dine og barnehagens erfaringer, rutiner og arbeidsmetoder ved mistanke om omsorgssvikt. Du vil få utdelt spørsmålene på forhånd. Intervjuet vil ta ca. 45 minutter.

Vi kommer til å ta opp samtalen med en lydopptaker, som vil stå på under hele intervjuet. Dette vil bare bli hørt av oss to studenter, og brukt for å sikre en forsvarlig transkribering. Lydopptaket blir slettet så snart prosjektiden er over, og bacheloroppgaven er bestått.

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta i prosjektet. Hvis du velger å delta, kan du når som helst trekke samtykket tilbake uten å oppgi noen grunn. Alle dine personopplysninger vil da bli slettet. Det vil ikke ha noen negative konsekvenser for deg hvis du ikke vil delta eller senere velger å trekke deg.

Ditt personvern – hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger

Vi vil bare bruke opplysningene om deg til formålene vi har fortalt om i dette skrivet. Vi behandler opplysningene konfidensielt og i samsvar med personvernregelverket. Innsamla data vil bli lagret på passord beskyttet datamaskin. Personene som deltar i intervjuet, navnet på informant og transkripsjon vil bli anonymisert i oppgaven og får fiktive navn. Lydfiler og transkripsjoner blir lagret hver for seg.

Hva skjer med opplysningene dine når vi avslutter forskningsprosjektet?

Prosjektet skal etter planen avsluttes 31.mai 2021. All personlig informasjon vil bli slettet så snart oppgaven er sensurert og bestått.

Hva gir oss rett til å behandle personopplysninger om deg?

Vi behandler opplysninger om deg basert på ditt samtykke.

På oppdrag fra HVL har NSD – Norsk senter for forskningsdata AS vurdert at behandlingen av personopplysninger i dette prosjektet er i samsvar med personvernregelverket.

Dine rettigheter

Så lenge du kan identifiseres i datamaterialet, har du rett til:

- innsyn i hvilke opplysninger vi behandler om deg, og å få utlevert en kopi av opplysningene
- å få rettet opplysninger om deg som er feil eller misvisende
- å få slettet personopplysninger om deg
- å sende klage til Datatilsynet om behandlingen av dine personopplysninger

Hvor kan jeg finne ut mer? Hvis du har spørsmål til studien, eller ønsker å benytte deg av dine rettigheter, ta kontakt med:

- Høyskolen på Vestlandet, Campus Bergen ved Veileder: [REDACTED]
[REDACTED] Eller Studenter: [REDACTED]
[REDACTED]
- HVLs personvernombud: Trine Anikken Larsen, Trine.Anikken.Larsen@hvl.no eller personvernombod@hvl.no.

Hvis du har spørsmål knyttet til NSD sin vurdering av prosjektet, kan du ta kontakt med:

NSD – Norsk senter for forskningsdata AS på epost (personverntjenester@nsd.no) eller på telefon: 55 58 21 17.

Med vennlig hilsen

[REDACTED] og [REDACTED]

Samtykkeerklæring

Jeg har mottatt og forstått informasjon om prosjektet «Mistanke om omsorgssvikt hos barn i barnehagen», og har fått anledning til å stille spørsmål.

Jeg samtykker til:

Å delta intervju

Jeg samtykker til at mine opplysninger behandles frem til prosjektet er avsluttet.

(Signert av prosjektdeltaker, dato)

Vedlegg 3, Intervjuguide

Problemstilling:

På hvilken måte arbeider personalet i barnehagen når de får en mistanke om et barn er utsatt for omsorgssvikt?

- Hva slags signal er det som er det som skaper en form for mistanke?
- Hva gjør den enkelte barnehagelærer når en mistanke om omsorgssvikt oppstår?

BAKGRUNN, innlede spørsmål.

- Hvor lenge har du arbeidet i barnehage? Mer eller mindre enn fem år?
 - Hvilken utdanning har du?

PROBLEMSTILLING, spørsmål knyttet til problemstillingen?

- Hva tenker du når du hører ordet omsorgssvikt?
 - Har du noen erfaringer med omsorgssvikt i fra barnehagen?
 - Kan du utdype hvilke erfaringer du har fra arbeidet i barnehagen?
- Hva er det som gjør at du får en mistanke om omsorgssvikt?
 - Hvilke signaler eller kjennetegn som vekker en mistanke?
 - Har du stått overfor en situasjon der du er i tvil om barnet blir utsatt for omsorgssvikt eller ikke? Hvordan kjentes det ut? Føler du deg usikker eller trygg overfor meldeplikten?
 - Hva gjør dere i forhold til barnet med tanke på din mistanke og barnets beste?

- Arbeidsmåte
 - Hva gjør du når du får en mistanke?
 - Hvordan går du frem?
 - Hvilke planer eller retningslinjer har barnehagen for hvordan dere arbeider når det oppstår mistanke om omsorgssvikt?
 - Hvordan vil du vurdere din egen kompetanse rundt tema omsorgssvikt?
 - Føler du at du har nok kunnskap og kompetanse til å kunne avdekke signaler og tegn barn gir i forhold til omsorgssvikt?
 - Hvordan er kompetansen rundt omsorgssvikt i personalgruppen? Kurs? Erfaringer? Utdanning? Personalmøter?
 - Er du kjent med meldeplikten og lovverket rundt omsorgssvikt? Føler du at du kan nok eller skulle du ønske at du kunne mer? (Barneloven, Rammeplan for barnehagen, FNs barnekonvensjon).
- Samarbeid med foresatte.
 - Tenker du det er noe dere i barnehagen kan gjøre for å forebygge omsorgssvikt?
 - I enkelte tilfeller kan det være aktuelt å samarbeide med foreldre når det er mistanke om omsorgssvikt, hvordan arbeider dere med dette?
 - Hvordan opplever du foresatte når du som barnehagelærer må melde i fra til barnevernet? Kan du si noe generelt, uten å nevne spesifikke situasjoner.
 - Hvordan opptrer du i en slik situasjon? Kroppsspråk, Handlinger?
- Er det noe du føler du ikke har fått sagt? Noe å tilføye?